

Inleiding Programmabegroting 2025

Inleiding Programmabegroting 2025

Hierbij presenteren wij u de programmabegroting 2025. Deze begroting is gebaseerd op de kadernota 2025 en de bijgestelde inzichten vanuit de bestuursrapportage 2024. De begroting heeft een positief saldo van € 469.288. Meerjarig is er voor onze gemeente geen sluitende begroting als gevolg van het zogenaamde “ravijnjaar 2026”.

Ondanks dat er nog steeds onduidelijkheden zijn, moet er rekening worden gehouden met een structureel begrotingstekort in de orde van grootte van € 5,4 miljoen (tekort jaarschijf 2028). De gemeente Twenterand staat dus voor een zeer grote opgave waarbij het college wil voorkomen dat keuzes enkel financieel gedreven zijn. Bij schaarste aan middelen gaat het in essentie om scherpe(re) politieke keuzes. Daarop heeft het college de denklijn “strategische gemeente” geformuleerd. Bij het maken van die keuzes vallen we terug op ons bestuurlijk gekozen scenario: *“Twenterand, economisch sterk met een sociaal kloppend hart”*.

Om tot goede, evenwichtige keuzes te komen is de inbreng en betrokkenheid van de raad evident. In de eerste plaats vanwege de kaderstellende rol en de bevoegdheid van budgetallocatie door de raad. Daarnaast is er de overtuiging dat door het bevorderen van integraliteit en samenspel tussen raad, college en ambtelijke organisatie dit de kennis en creativiteit over en weer vergroot. Hierdoor is er meer kans op synergievoordelen en dat oplossingen ook voor de langere termijn houdbaar zijn. Daarnaast is er ook de volksvertegenwoordigende rol van de Raad als gekozenen door onze inwoners. Het college heeft de raad daarom uitgenodigd om aan dit traject deel te nemen. Inmiddels heeft de raad het amendement “Begroting 2026 sluitend en doorkijk naar toekomst” aangenomen en besloten dat raadsleden geen onderdeel uitmaken van voorbereidende werkgroepen/commissies, maar de gehele raad gedurende het proces wel betrokken (informerend en consulterend) blijft.

Landelijke ontwikkelingen

Om niet te vroeg onnodige en onomkeerbare bezuinigingen door te voeren zijn veel gemeenten – zo ook Twenterand – tot dusver terughoudend geweest in het nemen van maatregelen. Niet in de laatste plaats omdat in het afgelopen jaar onbekend was hoe een nieuwe regering met het ravijnjaar om zou gaan. Inmiddels heeft de VNG het volgende begrotingsadvies afgegeven: *“prepare for the worst and fight for the best”*. Als de gemeente hier niet tijdig op anticipeert betekent dit dat zij vanaf begrotingsjaar 2026 onder preventief toezicht van de provincie komt. Investerings waar geen wettelijke verplichting aan ten grondslag ligt zullen dan uitgesteld moeten worden. Recent is de miljoenennota verschenen. Ondanks de oproep van de gemeenten (middels de VNG) voor voldoende financiën om verschraving van voorzieningen te voorkomen, is het teleurstellend dat we in de Miljoenennota nog weinig van een oplossing voor gemeenten terugzien.

Koers

Deze begroting kent dezelfde koers als de vastgestelde kadernota, inclusief de aangenomen moties en amendementen. Ongeveer 95% van de teksten is gelijk aan de teksten in de kadernota. Er is daarnaast gecheckt op actualiteit en soms -wanneer bestuurlijk relevant voor 2025- is verwezen naar relevante moties die tijdens de kadernota-behandeling zijn aangenomen.

In het collegeprogramma is het toekomstbeeld voor de gemeente omschreven:

“Mensen verblijven graag in Twenterand door de goede voorzieningen. Ook komen mensen er graag als toerist of om zich er met hun bedrijf te vestigen. Er is een bloeiende detailhandel, elke kern heeft een eigen karakter en ontwikkelt haar eigen kracht. Er is bedrijvigheid en een sterke agrarische sector waarin ondernemersgeest en duurzaamheid op maat zijn gecombineerd.”

Dit toekomstbeeld blijft in essentie ongewijzigd, maar de financiële situatie dwingt ons tot scherpe strategische keuzes. De Integrale Beleidsnota (IBN) sociaal domein en de Maatschappelijke Agenda (MAG), het Programmaplan Woningbouw 2024-2027 en de startnotitie economische visie geven daaraan al goede richting. Vanwege de verwachting dat er in het komende jaar een aantal fundamentele keuzes gemaakt moeten worden is er in deze begroting in het algemeen gekozen terughoudend om te gaan met voorstellen waarbij nieuwe, structurele middelen benodigd zijn. Vanuit die gedachte is er gekozen nu ook geen additionele structurele middelen betreffende het personeel voor te stellen.

Programma's

De begroting wordt overeenkomstig het coalitieakkoord in drie programma's uitgewerkt. Voor de inhoudelijke ontwikkelingen en perspectieven verwijzen wij u naar de diverse inleidingen van deze programma's.

Financiën

Zoals gezegd: deze begroting is gebaseerd op de kadernota 2025. Uiteraard zijn ook de structurele effecten uit de bestuursrapportage 2024 meegenomen in deze begroting. Omdat de afwijkingen ten opzichte van de kadernota voornamelijk bestaan uit effecten vanuit de berap is de tegel "afwijkingen ten opzichte van de kadernota" niet opgenomen in deze begroting. In de financiële tabel worden alle afwijkingen benoemd, ingedeeld naar financiële afwijkingen, afwijkingen vanuit de berap en afwijkingen door nieuwe voorstellen (uitbreiding griffie, OMD vervoer, inflatiecorrectie OZB en gas/water/elektra).

Het saldo van de Kadernota 2025 is het vertrekpunt voor het financieel overzicht. De financiële consequenties vanuit de Kadernota kunt u weervinden in de tegel "verwerkte besluiten uit de Kadernota 2025". Deze worden niet herhaald in onderstaande tabel.

Financieel overzicht: verklaring verschil Kadernota en begroting

BEGROTING 2025

Saldo Kadernota 2025

Financiële afwijkingen:

Aangenomen amendementen (innovatiebudget, accountantskosten en opleidingsbudget)

Algemene uitkering

Deze bedragen zijn conform de raadsbrief gevolgen meircirculaire 2024.

Inflatie

Voor 2025, 2026 en 2027 betreft dit de correctie op de inflatie zoals die was verwerkt in de meerjarenbegroting 2024 en verder. Voor 2028 was nog geen inflatie meegenomen omdat dit een nieuwe jaarschijf is. Dat maakt dat de omvang van 2028 hoger is dan de jaren ervoor. Per saldo kan gesteld worden dat (op de lange termijn) de compensatie voor inflatie in de algemene uitkering niet toereikend is.

Kapitaallasten

Verschuiving in geraamde jaarlasten door het later gereedkomen van investeringen.

Lagere rente langlopende leningen

Minder langlopende leningen i.v.m. hoog schatkistsaldo

Voordeel op SPUK sport

Hogere toerekening kosten sport (i.v.m. btw) aan de rijksbijdrage SPUK

Hogere toerekening kosten GBTwente aan kostendekkende producten

conform begroting GBTwente

	2025	2026	2027	2028
Saldo Kadernota 2025	45.343 v	- n 2.892.74 2	- n 3.845.91 8	- n 3.629.89 9
Financiële afwijkingen:				
Aangenomen amendementen (innovatiebudget, accountantskosten en opleidingsbudget)	55.000 v	75.000 v	135.000 v	145.000 v
Algemene uitkering	939.000 v	1.099.000 v	1.337.000 v	3.396.000 v
Deze bedragen zijn conform de raadsbrief gevolgen meircirculaire 2024.				
Inflatie	- n 409.719	-763.621 n	- n 1.508.041	- n 4.626.047
Voor 2025, 2026 en 2027 betreft dit de correctie op de inflatie zoals die was verwerkt in de meerjarenbegroting 2024 en verder. Voor 2028 was nog geen inflatie meegenomen omdat dit een nieuwe jaarschijf is. Dat maakt dat de omvang van 2028 hoger is dan de jaren ervoor. Per saldo kan gesteld worden dat (op de lange termijn) de compensatie voor inflatie in de algemene uitkering niet toereikend is.				
Kapitaallasten	362.333 v	116.685 v	-378.096 n	-315.127 n
Verschuiving in geraamde jaarlasten door het later gereedkomen van investeringen.				
Lagere rente langlopende leningen	110.000 v	121.073 v	114.585 v	134.329 v
Minder langlopende leningen i.v.m. hoog schatkistsaldo				
Voordeel op SPUK sport	47.314 v	110.022 v	73.441 v	73.441 v
Hogere toerekening kosten sport (i.v.m. btw) aan de rijksbijdrage SPUK				
Hogere toerekening kosten GBTwente aan kostendekkende producten	104.138 v	91.325 v	64.636 v	35.069 v
conform begroting GBTwente				
	1.208.06 6	849.484 v	-161.475 n	- n 1.157.33 5
	1.253.40 9	- n 2.043.25 8	- n 4.007.39 3	- n 4.787.23 4
Grote afwijkingen n.a.v. de berap:				
<u>Sociaal:</u>				
Leerlingenvervoer	- n	-300.000 n	-300.000 n	-300.000 n
Bijstelling budget op basis van de nieuwe vervoersopdracht	300.000			
Vrouwenopvang	-10.000 n	-10.000 n	-10.000 n	-10.000 n
Indexering is hoger dan oorspronkelijk begroot.				
	-310.000 n	-310.000 n	-310.000 n	-310.000 n
<u>Ruimte:</u>				
Software	-20.000 n	-20.000 n	-20.000 n	-20.000 n
Structurele kostenverhoging abonnement voor groen riolering, verlichting en civiele kunstwerken				

(bruggen)				
Versterken VTH samenwerking	-12.000 n	-12.000 n	0	0
Het beschikbaarstellen van 0,1 FTE voor 3 jaar (conform berap)				
	-32.000 n	-32.000 n	-20.000 n	-20.000 n
Economie en vrijetijdsbesteding:				
Schoonmaakkosten sporthal	-45.000 n	-45.000 n	-45.000 n	-45.000 n
Kosten van uitbesteding				
Bedrijfsvoering:				
Representatiekosten	-15.000 n	-15.000 n	-15.000 n	-15.000 n
Licentiekosten SurePay	-15.000 n	-15.000 n	-15.000 n	-15.000 n
Nieuw controlesysteem op uitgaande betalingen en banknummers				
Lagere huuropbrengst gemeentehuis	- n	n	n	n
Verbouw is nog niet klaar, verhuur in geraamde omvang is nog niet mogelijk	175.000			
Vennootschapsbelasting op reclame opbrengsten	-10.000 n	-10.000 n	-10.000 n	-10.000 n
Schoonmaakcontract gemeentehuis	-25.000 n	-25.000 n	-25.000 n	-25.000 n
Renteontvangst	200.000 v	200.000 v	200.000 v	200.000 v
Voordeel door hoog saldo rekening courant				
Rente hypotheeklen aan ambtenaren	-75.000 n	-75.000 n	-75.000 n	-75.000 n
Er is veel afgelost waardoor lagere rente opbrengsten				
	-115.000 n	60.000 v	60.000 v	60.000 v
Nieuwe voorstellen:				
0,5 fte uitbreiding adm. ondersteuning griffie	-35.000 n	-35.000 n	-35.000 n	-35.000 n
Conform besluit werkgeverscommissie raad				
OMD vervoer	-56.000 n	-56.000 n	-56.000 n	-56.000 n
Kostenstijging i.v.m.abusievelijk vergeten opstaptarief in rekenmodel, door complexiteit situatie ivm nieuwe aanbesteding				
OZB inkomsten	57.160 v	60.303 v	63.510 v	190.540 v
Hogere inkomsten vanwege inflatiecorrectie niet-woningen				
Gas/water/elektra	- n	-250.000 n	-250.000 n	-250.000 n
Stijging tarief door nieuwe inkoop (betreft een totale stijging over alle objecten in onze begroting)	250.000			
	-283.840 n	-280.697 n	-277.490 n	-150.460 n
Diverse wijzigingen				
	1.719 v	-12.534 n	-99.285 n	-160.470 n
Saldo meerjarenbegroting 2025	469.288 v	- n	- n	- n
		2.663.489	4.699.168	5.413.164

Aangenomen moties en amendement Kadernota 2025

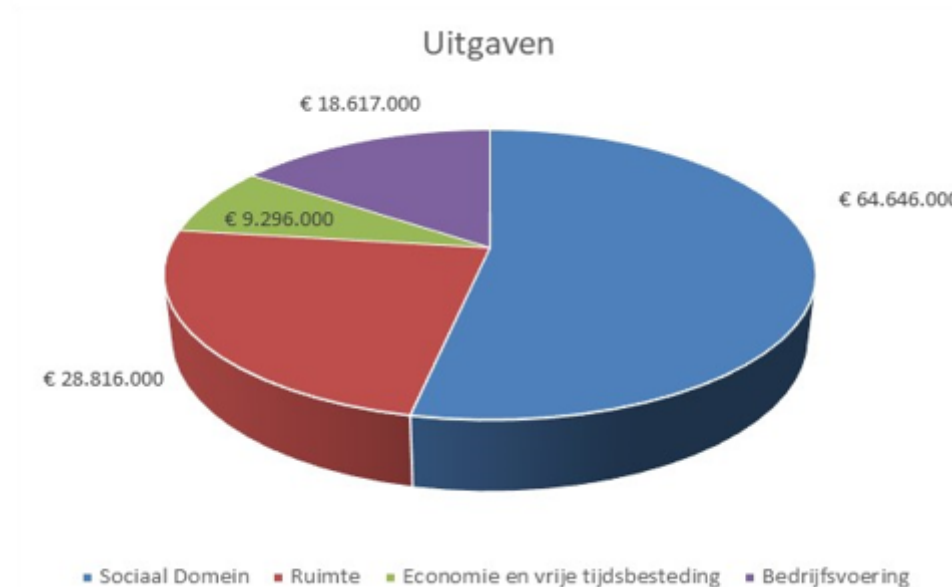
Voor het volledige overzicht wordt onderstaand nog even kort de aangenomen moties en amendementen van de kadernota 2025 herhaald. Dit zijn de moties/ amendement, die verwerkt zijn in deze begroting:

Amendement A09 Structurele besparingen “wijziging richting begroting 2025”
Motie M15 Uitbreiding en verbetering dorpsommetjes en wandelroutes
Motie M16 Focus innovatiefonds op afremmen / voorkomen Wmo-gebruik
Motie M17 Realiseren centraal gelegen pumtrackbaan / skatevoorziening
Motie M18 Krediet voor aanpak Aquapark De Zandstuve incl. binnenterrein
Motie M19 Roelofsbrink Den Ham locatie groene inclusieve speeltuin
Motie M20 Bijdrage aan beschikbaar stellen speelgoed Stichting Speelgoedbank
Motie M21 Ondernemershuis Twenterand
Motie M23 Centrum Vroomshoop en Kennedyschool (nieuw)
Motie M24 Watertappunten in elke kern
Motie M25 Meer heggen in ons buitengebied maakt onze gemeente nog mooier
Motie M26 procedure voor het plaatsen van zorgunits / - aanbouw t.b.v. zorg aan familie
Motie M27 Bereikbaarheid en Lobby OV station Geerdijk
Motie M28 Steun in de rug voor ANBI / Non-profit instellingen
Motie M29 Het gebied Engbertsdijkvenen toegankelijk houden voor recreatie
Motie M38 Inzet ervaringsdeskundigen en ervaringskennis
Motie M39 Verstrekken gratis krant
Motie M 42 Onderzoek verkeersveilige toegankelijkheid sportpark het Midden

Risico's

We bevinden ons ten tijde van het opstellen van de begroting in onzekerheid over de koers van het nieuwe kabinet, Publieke organisaties, waaronder gemeenten, hebben zich de afgelopen jaren ingezet op ontwikkelingen binnen bepaalde beleidsterreinen, die door het nieuwe kabinet niet altijd worden doorgezet. Denk daarbij bijvoorbeeld aan het schrappen van de stikstofplannen, het zogenoemde Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG). Daarnaast spelen ook nog altijd de risico's die gepaard gaan met de krappe arbeidsmarkt. Vacatures zijn steeds moeilijker in te vullen. Over deze en andere risico's leest u meer in de paragraaf weerstandsvermogen. Onze beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt € 14.409.647 en de risico's vereisen een weerstandsvermogen van € 6.605.000. Dat betekent een dekkingsratio van bijna 2,20 en dat ligt ver boven de norm van 1.

Financieel overzicht grafiek

Leeswijzer

Met deze inleiding laten wij de richting zien zoals wij de begroting hebben opgesteld. In de doelenbomen beschrijven wij het beoogd effect, de (sub)doelen en activiteiten die wij uitvoeren op een bepaald terrein. Bij de subdoelen en activiteiten is met de kleur van de bol aangegeven of de taak wettelijk of niet-wettelijk is. We gebruiken rood, oranje en groen. Voor de subdoelen en activiteiten betekent rood dat de taak wettelijk is, groen is niet wettelijk en oranje is deels wettelijk. Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Twenterand.